

A decorative frame with a skull at the top center and a skull and crossed bones at the bottom center. Two skeletons wearing crowns and holding spears stand on either side of the central text. The frame is ornate with scrollwork.

Šeridan Le Fanu

**ZLOKOBNII
GOST**

Preveo sa engleskog
Mirko Bižić

OTVORENA KNJIGA
BEOGRAD 2023.

Naslov originala:
Joseph Thomas Sheridan Le Fanu
THE EVIL GUEST

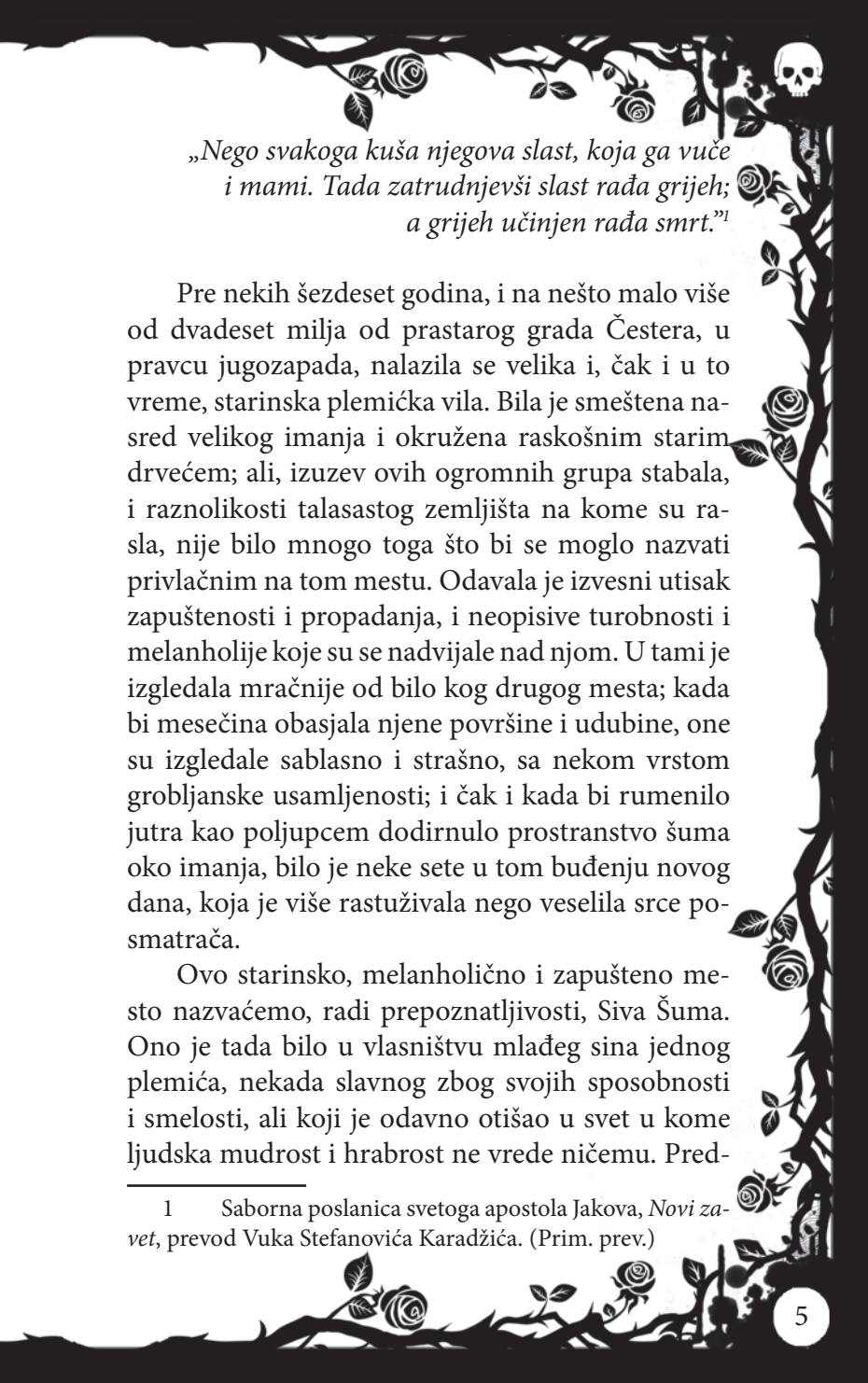
Prevod:
Mirko Bižić

Translation Copyright © za ovo izdanje Otvorena knjiga

ŠERIDAN LE FANU

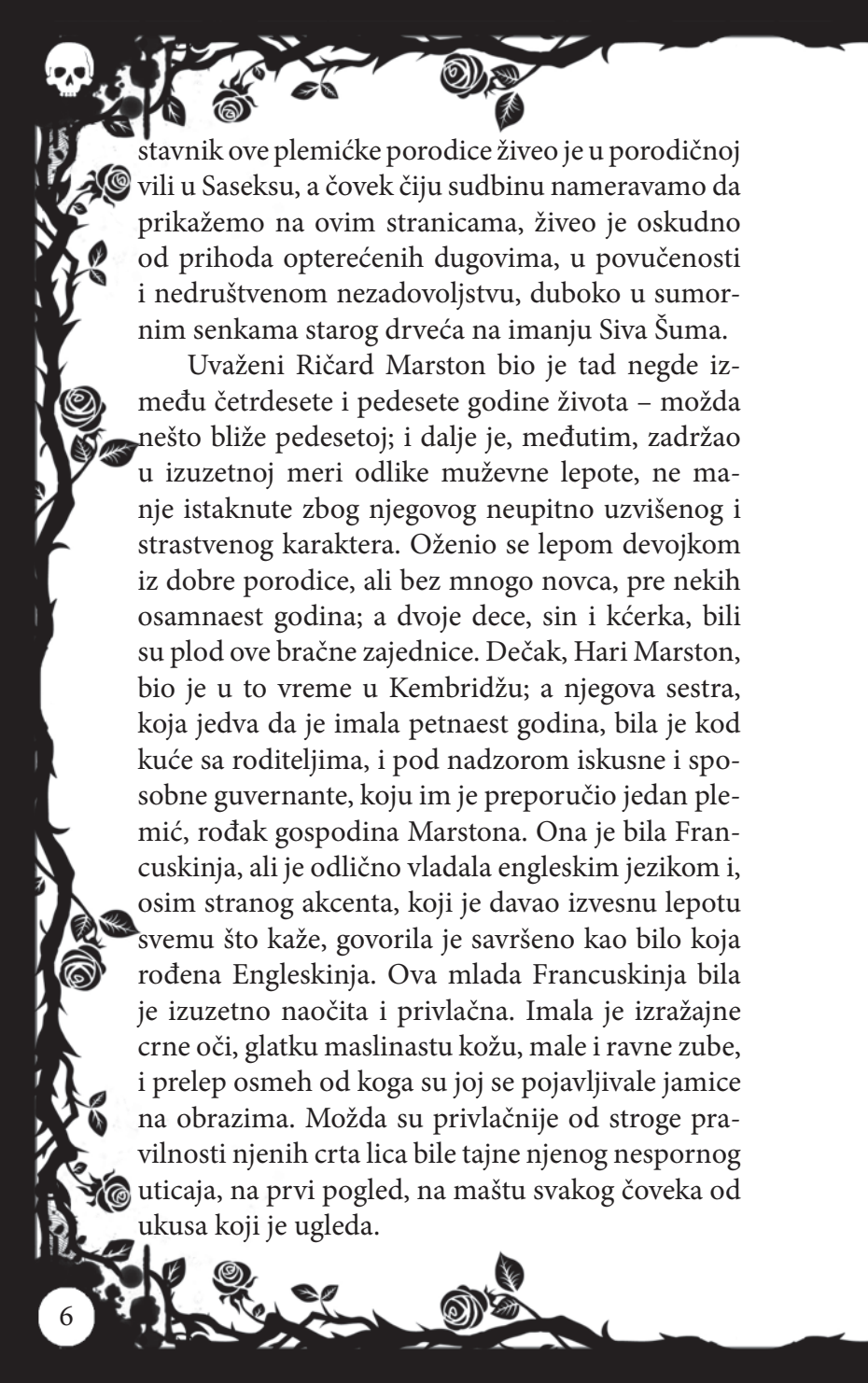

„Nego svakoga kuša njegova slast, koja ga vuče
i mami. Tada zatrudnjevši slast rađa grijeh;
a grijeh učinjen rađa smrt.”¹

Pre nekih šezdeset godina, i na nešto malo više od dvadeset milja od prastarog grada Čestera, u pravcu jugozapada, nalazila se velika i, čak i u to vreme, starinska plemićka vila. Bila je smeštena nasred velikog imanja i okružena raskošnim starim drvećem; ali, izuzev ovih ogromnih grupa stabala, i raznolikosti talasastog zemljišta na kome su rasla, nije bilo mnogo toga što bi se moglo nazvati privlačnim na tom mestu. Odavala je izvesni utisak zapuštenosti i propadanja, i neopisive turobnosti i melanholije koje su se nadvijale nad njom. U tami je izgledala mračnije od bilo kog drugog mesta; kada bi mesečina obasjala njene površine i udubine, one su izgledale sablasno i strašno, sa nekom vrstom grobljanske usamljenosti; i čak i kada bi rumenilo jutra kao poljupcem dodirnilo prostranstvo šuma oko imanja, bilo je neke sete u tom buđenju novog dana, koja je više rastuživala nego veselila srce posmatrača.

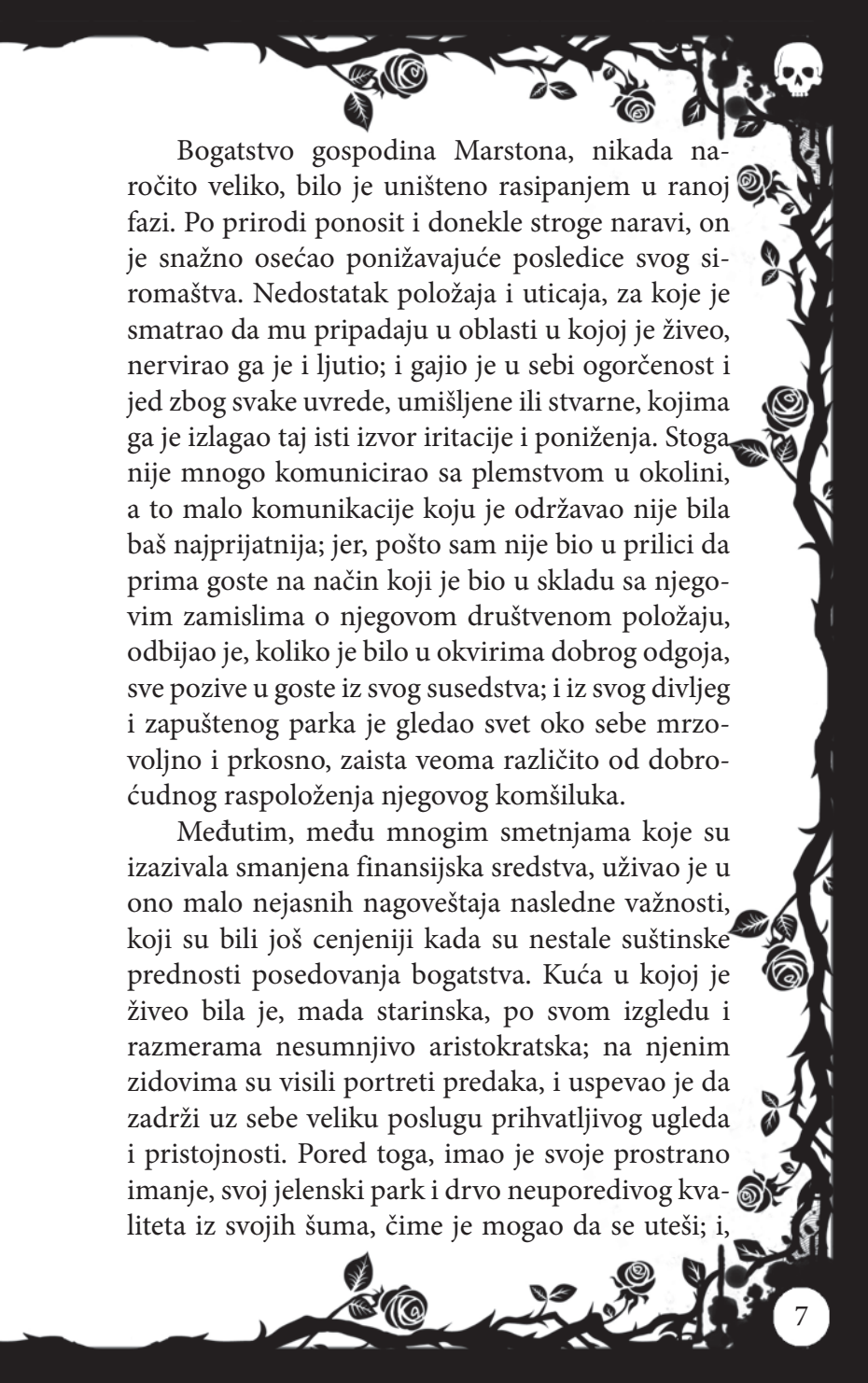
Ovo starinsko, melanholično i zapušteno mesto nazvaćemo, radi prepoznatljivosti, Siva Šuma. Ono je tada bilo u vlasništvu mlađeg sina jednog plemića, nekada slavnog zbog svojih sposobnosti i smelosti, ali koji je odavno otišao u svet u kome ljudska mudrost i hrabrost ne vrede ničemu. Pred-

1 Saborna poslanica svetoga apostola Jakova, *Novi zavet*, prevod Vuka Stefanovića Karadžića. (Prim. prev.)

A decorative border runs along the top and left sides of the page. It features a black silhouette of a thorny branch with several roses in various stages of bloom. In the upper left corner, a human skull is integrated into the design, partially obscured by the branch and leaves.

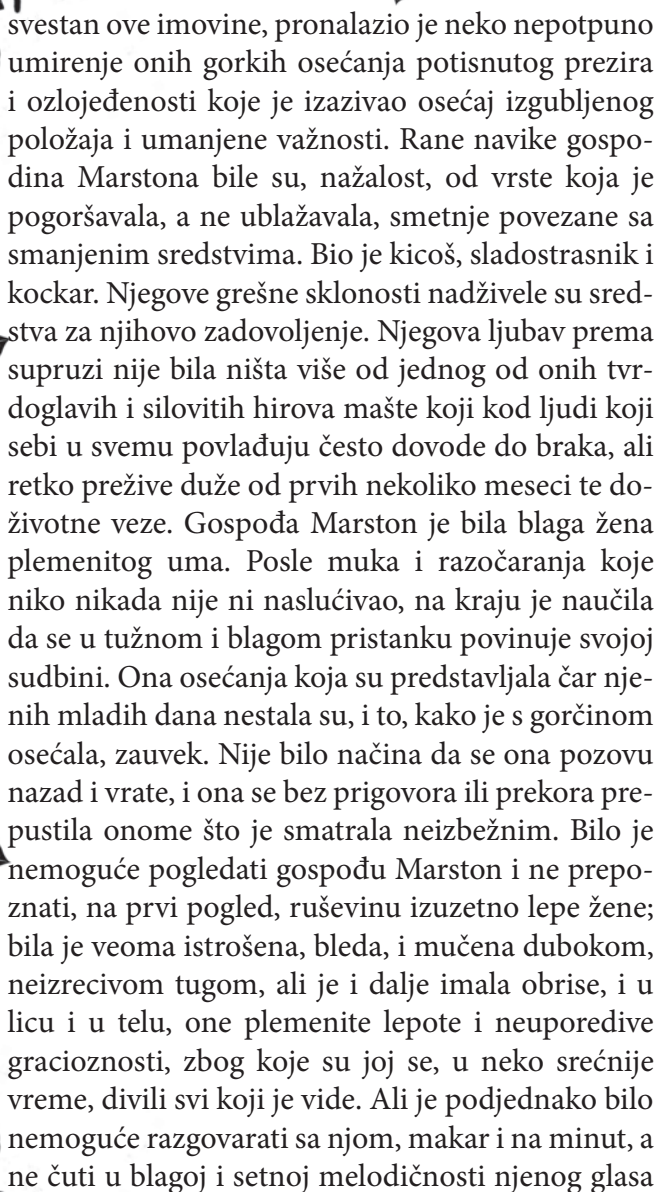
stavnik ove plemićke porodice živeo je u porodičnoj vili u Saseksu, a čovek čiju sudbinu nameravamo da prikažemo na ovim stranicama, živeo je oskudno od prihoda opterećenih dugovima, u povučeniosti i nedruštvenom nezadovoljstvu, duboko u sumornim senkama starog drveća na imanju Siva Šuma.

Uvaženi Ričard Marston bio je tad negde između četrdesete i pedesete godine života – možda nešto bliže pedesetoj; i dalje je, međutim, zadržao u izuzetnoj meri odlike muževne lepote, ne manje istaknute zbog njegovog neupitno uzvišenog i strastvenog karaktera. Oženio se lepom devojkom iz dobre porodice, ali bez mnogo novca, pre nekih osamnaest godina; a dvoje dece, sin i kćerka, bili su plod ove bračne zajednice. Dečak, Hari Marston, bio je u to vreme u Kembridžu; a njegova sestra, koja jedva da je imala petnaest godina, bila je kod kuće sa roditeljima, i pod nadzorom iskusne i sposobne guvernante, koju im je preporučio jedan plemić, rođak gospodina Marstona. Ona je bila Francuskinja, ali je odlično vladala engleskim jezikom i, osim stranog akcenta, koji je davao izvesnu lepotu svemu što kaže, govorila je savršeno kao bilo koja rođena Engleskinja. Ova mlada Francuskinja bila je izuzetno naočita i privlačna. Imala je izražajne crne oči, glatku maslinastu kožu, male i ravne zube, i prelep osmeh od koga su joj se pojavljivale jamice na obrazima. Možda su privlačnije od stroge pravilnosti njenih crta lica bile tajne njenog nespornog uticaja, na prvi pogled, na maštu svakog čoveka od ukusa koji je ugleda.

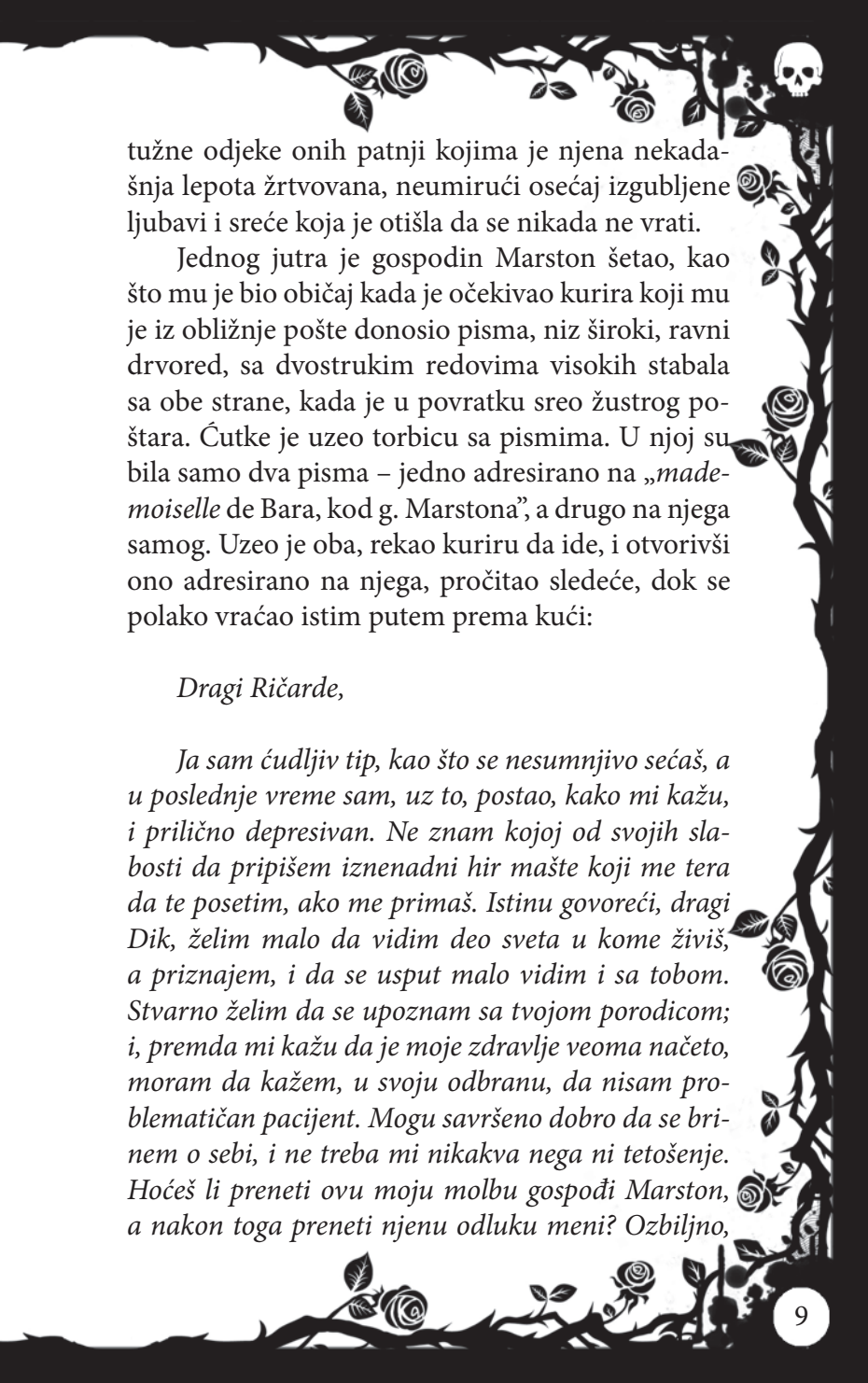
A decorative border runs along the top and right sides of the page. It features a dark, thorny branch with several roses in various stages of bloom. In the upper right corner, a human skull is visible, partially obscured by the leaves and thorns. The overall style is gothic and macabre.

Bogatstvo gospodina Marstona, nikada naročito veliko, bilo je uništeno rasipanjem u ranoj fazi. Po prirodi ponosit i donekle stroge naravi, on je snažno osećao ponižavajuće posledice svog siromaštva. Nedostatak položaja i uticaja, za koje je smatrao da mu pripadaju u oblasti u kojoj je živeo, nervirao ga je i ljutio; i gajio je u sebi ogorčenost i jed zbog svake uvrede, umišljene ili stvarne, kojima ga je izlagao taj isti izvor iritacije i poniženja. Stoga nije mnogo komunicirao sa plemstvom u okolini, a to malo komunikacije koju je održavao nije bila baš najprijatnija; jer, pošto sam nije bio u prilici da prima goste na način koji je bio u skladu sa njegovim zamislima o njegovom društvenom položaju, odbijao je, koliko je bilo u okvirima dobrog odgoja, sve pozive u goste iz svog susedstva; i iz svog divljeg i zapuštenog parka je gledao svet oko sebe mrzovoljno i prkosno, zaista veoma različito od dobroćudnog raspoloženja njegovog komšiluka.

Međutim, među mnogim smetnjama koje su izazivala smanjena finansijska sredstva, uživao je u ono malo nejasnih nagoveštaja nasledne važnosti, koji su bili još cenjeniji kada su nestale suštinske prednosti posedovanja bogatstva. Kuća u kojoj je živeo bila je, mada starinska, po svom izgledu i razmerama nesumnjivo aristokratska; na njenim zidovima su visili portreti predaka, i uspevao je da zadrži uz sebe veliku poslugu prihvatljivog ugleda i pristojnosti. Pored toga, imao je svoje prostrano imanje, svoj jelenski park i drvo neuporedivog kvaliteta iz svojih šuma, čime je mogao da se uteši; i,

A decorative border runs along the top and left sides of the page. It features a black silhouette of a thorny branch with several roses in various stages of bloom. In the upper left corner, a human skull is integrated into the design, partially obscured by the branch and leaves.

svestan ove imovine, pronalazio je neko nepotpuno umirenje onih gorkih osećanja potisnutog prezira i ozlojeđenosti koje je izazivao osećaj izgubljenog položaja i umanjene važnosti. Rane navike gospodina Marstona bile su, nažalost, od vrste koja je pogoršavala, a ne ublažavala, smetnje povezane sa smanjenim sredstvima. Bio je kicoš, sladostrasnik i kockar. Njegove grešne sklonosti nadživele su sredstva za njihovo zadovoljenje. Njegova ljubav prema supruzi nije bila ništa više od jednog od onih tvrdoglavih i silovitih hirova mašte koji kod ljudi koji sebi u svemu povlađuju često dovode do braka, ali retko prežive duže od prvih nekoliko meseci te doživotne veze. Gospođa Marston je bila blaga žena plemenitog uma. Posle muka i razočaranja koje niko nikada nije ni naslućivao, na kraju je naučila da se u tužnom i blagom pristanku povinuje svojoj sudbini. Ona osećanja koja su predstavljala čar njenih mladih dana nestala su, i to, kako je s gorčinom osećala, zauvek. Nije bilo načina da se ona pozovu nazad i vrate, i ona se bez prigovora ili prekora prepustila onome što je smatrala neizbežnim. Bilo je nemoguće pogledati gospođu Marston i ne prepoznati, na prvi pogled, ruševinu izuzetno lepe žene; bila je veoma istrošena, bleđa, i mučena dubokom, neizrecivom tugom, ali je i dalje imala obrise, i u licu i u telu, one plemenite lepote i neuporedive gracioznosti, zbog koje su joj se, u neko srećnije vreme, divili svi koji je vide. Ali je podjednako bilo nemoguće razgovarati sa njom, makar i na minut, a ne čuti u blagoj i setnoj melodičnosti njenog glasa

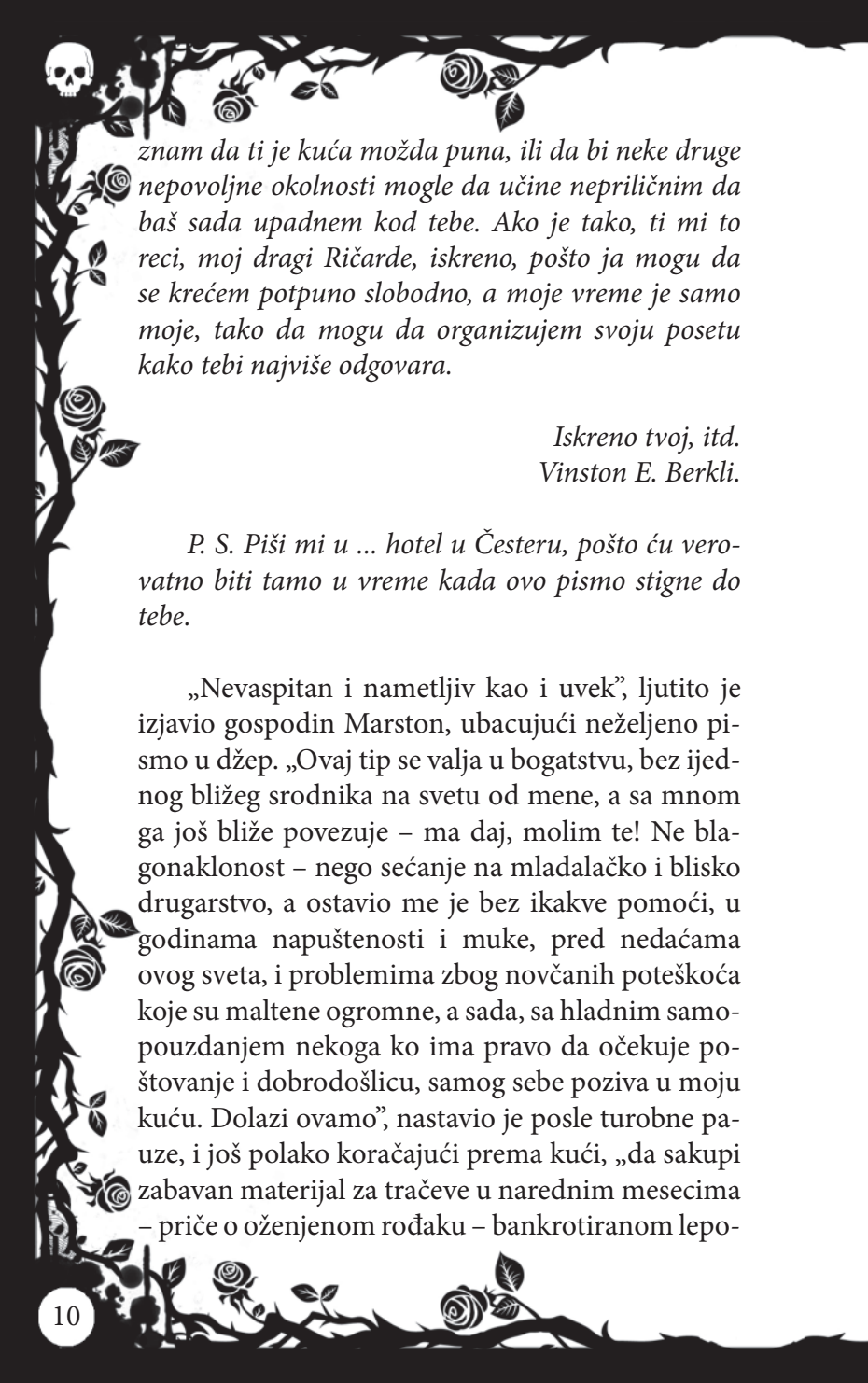

tužne odjeke onih patnji kojima je njena nekadašnja lepota žrtvovana, neumirući osećaj izgubljene ljubavi i sreće koja je otišla da se nikada ne vrati.

Jednog jutra je gospodin Marston šetao, kao što mu je bio običaj kada je očekivao kurira koji mu je iz obližnje pošte donosio pisma, niz široki, ravni drvored, sa dvostrukim redovima visokih stabala sa obe strane, kada je u povratku sreo žustrog poštaru. Čutke je uzeo torbicu sa pismima. U njoj su bila samo dva pisma – jedno adresirano na „*mademoiselle de Bara*, kod g. Marstona”, a drugo na njega samog. Uzeo je oba, rekao kuriru da ide, i otvorivši ono adresirano na njega, pročitao sledeće, dok se polako vraćao istim putem prema kući:

Dragi Ričarde,

Ja sam ćudljiv tip, kao što se nesumnjivo sećaš, a u poslednje vreme sam, uz to, postao, kako mi kažu, i prilično depresivan. Ne znam kojoj od svojih slabosti da pripišem iznenadni hir mašte koji me tera da te posetim, ako me primaš. Istinu govoreći, dragi Dik, želim malo da vidim deo sveta u kome živiš, a priznajem, i da se usput malo vidim i sa tobom. Stvarno želim da se upoznam sa tvojom porodicom; i, premda mi kažu da je moje zdravlje veoma načeto, moram da kažem, u svoju odbranu, da nisam problematičan pacijent. Mogu savršeno dobro da se brinem o sebi, i ne treba mi nikakva nega ni tetošenje. Hoćeš li preneti ovu moju molbu gospođi Marston, a nakon toga preneti njenu odluku meni? Ozbiljno,

A decorative border runs along the top and left sides of the page. It features a black silhouette of a thorny branch with several roses. In the upper left corner, a skull is integrated into the design, appearing to be part of the branch's structure.

znam da ti je kuća možda puna, ili da bi neke druge nepovoljne okolnosti mogle da učine nepriličnim da baš sada upadnem kod tebe. Ako je tako, ti mi to reci, moj dragi Ričarde, iskreno, pošto ja mogu da se krećem potpuno slobodno, a moje vreme je samo moje, tako da mogu da organizujem svoju posetu kako tebi najviše odgovara.

*Iskreno tvoj, itd.
Vinston E. Berkli.*

P. S. Piši mi u ... hotel u Česteru, pošto ću verovatno biti tamo u vreme kada ovo pismo stigne do tebe.

„Nevaspitan i nametljiv kao i uvek”, ljutito je izjavio gospodin Marston, ubacujući neželjeno pismo u džep. „Ovaj tip se valja u bogatstvu, bez ijednog bližeg srodnika na svetu od mene, a sa mnom ga još bliže povezuje – ma daj, molim te! Ne blagonaklonost – nego sećanje na mladalačko i blisko drugarstvo, a ostavio me je bez ikakve pomoći, u godinama napuštenosti i muke, pred nedaćama ovog sveta, i problemima zbog novčanih poteškoća koje su maltene ogromne, a sada, sa hladnim samopouzdanjem nekoga ko ima pravo da očekuje poštovanje i dobrodošlicu, samog sebe poziva u moju kuću. Dolazi ovamo”, nastavio je posle turobne pauze, i još polako koračajući prema kući, „da sakupi zabavan materijal za tračeve u narednim mesecima – priče o oženjenom rođaku – bankrotiranom lepo-